

Auctentijck verhael nopende den ...

Auctentijck Verhael nopende den Veldt-slagh, voorgevallen

tusschen den Coninck van Groot Britanniën ende 't Legner van den Grave van Essex, op Edge-Hil, vier mijlen van Bambury, op Sondagh den tweeden November 1642. gelonden uyt het Leger aen t Parlement, ende was onderteekent van ses Colonellen, namentlijck Holis, Stapelton, Tomas Ballard, Balfoort, Meldrum ende Charles Pym.

Sijn Coninck, Majesteit in de 18000 mannen te paerde ende te voet by-een ghebracht hebbende / is den 23 October van Sondag om 9 uer ghebrocken 't Leger van den Grave van Essex tot hinton lighen de / verstaende dat sijn Majest. op 't onverschifte den 22 deser tot op twee Engelsche mijlen by het Leger gheavanceert was / ende ingenomen hadde tot sijn advantage een hoogen Bergh: Den Grave van Essex daer op aentreckende / hadde de rechter vleugel gheschoten aen Sir Philip Stapelton ende Sir Balfoort / die Bende aen Sir Meldrum / den Colonel Essex de Batalie / ende den Colonel Holis de Arrieregarde: Sijn Majest. hadde sijn Leger verdeelt in neggen Squadrons / welcke in goede slagh-odre reghens den Grave van Essex aenquamen / indinghende met groote force de rechter vleugel / dewelcke door Sir Stapelton ende Balfoort Regimenten te paerde so gheschiet wurde: dat de Coninckse tot dienmel aengevallen hebbende / moesten wiesken: doch stonde het seer dangevres / dewyle eer de Arrieregarde van den Grave van Essex aenquam / om de Coninckse 't hooft te bieden de Batalie al gheschoten was / ende liep sonder slagh te gheben / ende vliende vter Regimenten op de vlucht / ende conden door den Colonel Essex niet tot stand gheslacht werden / naer oer by in de Avantgarde moeste vlichten / aldaer hy hem so namentlijck droegh / dat hy een schoot in sijn dien hooch / waer van hy overleden is: De Ruyteren (welcke aen de linker vleugel gecommanceert stonden met 600 Musquetiers) begaben hem op de eerste charite oock op de vlucht / ende werden vervolghet tot hinton toe / ende by alden de Coninckse niet te pberghen 't plonderen gheveest waren / doelic de Batalie al in disorde hadden / souden apparentelijck de Dictorie verreegen hebbende: den Colonel Holis met sijn Regiment siele de Coninckse so siende / ende vliende de verstroke in de omringende ende dat hy den Bergh op advanceerde / den wind van hem hooch / ende overmidts den avond ende doncheren nacht / wonde den Grave van Essex niet roetsaem de Coninckse herder te vervolghen / maer bleef met het ghehele Leger dien nacht in slagh-odre staen / ghesoldeert de Coninckse metten dage te gaan vloreken: maer den dag verbyghende / worden hem al vercoeken: Waer op 't Leger in Batalie na hinton marcheerde / ende vernam ontrent den middag dat de Coninckse 2 eenmaal vercoeken waren. De dooden begraven hebbende / soude 't Leger na Warwich marcheren / om wat te verberchen / ende harr met Ammitte te berchen / sijnde door de beide moesten / ende overmits het gheveest vier men seghich gheveest hadde / seer vernoot / vele Officieren ende Soldaten hebben hem in 't gheveest wel gebagen / ende andere gheheel qualighen / ende hebben de Golge verdient / alsoe niet beter als Derraders sijn gheveest / om de vlucht te nemen / ende 't Leger in disorde te brengen. Men 't Parlement wierde van den woofs Colonel ghesonden een gouden Sint Jo-

ans / waer uyt wel te bemerken is datter vele Dooden sullen ghebleven wesen: Des Coninckse Infanterie is meest vernietigt / ende soude vercoeken sijn gheveest in dien 't Leger last verbercht hadde. Van aensieneliche personen is op de zijde van den Grave van Essex gebleven den Colonel Kamestep / Colonel Essex ende noch vijf andere: den Heer Sint Johan heeft een dangeveest gheveest ontfangen.

Wt 't Leger van den Grave van Essex den 3 Nov.
Wij sijn van Worcester ghemarcheert den 29 Nov. / ende verstaende dat des Coninckse Leger vercoeken was van Schepensburg ende 23 Regimenten / nemende sijn cours Turwards / ons Oeschut met alle dependencien van dien waren so ongereed / door gebrek van Paerden / dat wy beslede moesten aentrecken / met de Regimenten van den Colonel Dambben ende Colonel Chantam / in burgien wy niet berde / worden gheschoten / als aen de Dierde hinton / 163 mijlen van Warwich / aldaer wy vergiffen met onse Arme aen quamen / sterck elf Regimenten te voet / 4000 Connetren Paerden ende 700 Wagondieren / in alles 10000 sterck: Ons geleert hebbende om te russen / ende te verwachten 't Oeschut met de vier woofs Regimenten / werde ons van Dierde gheveest magen vreesch verbercht dat sijn Majest. Leger op twee mijlen van ons ghekomen was. Op dese santschap sijn wy datelgh voert gemarcheert in een groot breedte veldt / gheleghen aen den Bergh / waer op sijn Majest. Leger lagh: ons aldaer in Batalie stelde: / wygen wy de Cavaliers op ons aen honten stelde aen 't hooft van den Bergh / om oock in Batalie waren sterck / so ons bercht waerde: 10000 andere leden 18000 / beneffent 4000 Ruyteren ende Wagondieren / deselve hadden den wind tot haer voordeel: Men onse rechte vleugel waren ghesest drie Regimenten Paerden / aen de linker zijde 24 Connetren gheveest / waer van sijn Majest. de Arrieregarde hadde den Colonel Holis / de Avantgarde den Colonel Essex / ende de Batalie den Colonel Ballard / met de Regimenten van den Grave van Essex. Op de rechter-handt van sijn Majest. Leger stonde gheveest de meeste macht van de Cavalerie / la-alleen Sir Philip Stapelton / ende de Regimenten van Balfoort / sijn 't Regiment onder sijn so dapper in 't seer Musquetiers van den Coninck moesten wiesken tot onder haer Pieren: onse Arrieregarde daer op oock in ballende / brachten de Pieren in disorde / ende crecken veel gheveest / daer onder den Grave van Lindsey / sijn Zone / ghemant Heer Willoughby / ende eenige andere aensieneliche personen / mit gaders Cadwad Darney / die des Coninckse Soudart

Tryck // / I25 B II c Br 1642 Verhaal

Tillkomstår 1642

Digitaliserad år 2019

National Library of Sweden

Auctentijck Verhael nopende den Veldt-flagh, voorgevallen

tusschen den Coninck van Groot Brittanien ende 't Legher van den Grave van Essex, op Edge-Hil, vier mijlen van Bambury, op Sondagh den tweeden November 1642. gefonden uyt het Leger aen't Parlement, ende was onderteeckent van ses Colonellen, namentlijck Holis, Stapelton, Tomas Ballard, Balfoort, Meldrum ende Charles Pym.

P 2151

Hist. Eng. Polit. (Br) 1642 430

Sin Coninckl. Majestejt in de 18000 mannen te paerde ende te voet by-een ghebracht hebbende / is den 28 October van Voordgenord opghetrocken: 't Legher van den Grave van Essex tot Kinton ligghende / verstonde dat sijn Majest. op 't onversienste den 22 deser tot op twee Engelsche mijlen by het Legher gheavanceert was / ende ingenomen hadde tot sijn avantajie een hooghen Bergh: Den Grave van Essex daer op aentreckende / hadde de rechter Vleughel ghegeven aen Sir Philip Stapelton ende Sir Balford / de Wzigade aen Sir Meldrum / den Colonel Essex de Batalie / ende den Colonel Holis de Arrieregarde: Sijn Majest. hadde sijn Legher verdeelt in neghen Esquadrans / welke in goede slag-ordre teghens den Grave van Essex aenquammen / indringhende met groote force de rechter Vleughel / dewelcke dooz Sir Stapelton ende Balfords Regimenten te paerde soo ghesterecht wierde / dat de Conincksche tot driemael aengevallen hebbende / moesten wijcken / doch stonde het seer dangereus / dewijle (eer de Arrieregarde van den Grave van Essex aenquam / om de Conincksche 't hooft te bieden) de Batalie al ghebroken was / ende liepen sonder slag te ghewen (insonderhepdt vier Regimenten) op de vlucht / ende couden dooz den Colonel Essex niet tot standt ghebracht werden / waer over hy in de Wantgarde moeste vluchten / aldaer hy hem so mannelijck droegh / dat hy een schoot in sijn dien kreegh / waer van hy overleden is: De Ruyteren (welcke aen de sincker Vleughel gecommandeert stonden met 600 Musquettiers) begaven hun op de eerste charge oock op de vlucht / ende wierden vervolgt tot Kinton toe / ende by aldien de Conincksche niet te vberigh in 't plonderen gheweest waren / doense de Batalie al in disordre hadden / souden apparentelijck de Dictorie vercregen hebbe: den Colonel Holis met sijn Regiment hielde de Conincksche so staende / ende bracht de verstoppe in sodanige ordre dat hy den Bergh op avanceerde / den windt van hem kreegh / ende overmidts den avondt ende donckeren nacht / vonde den Grave van Essex niet raedt saem de Conincksche verder te verolgen / maer bleef met het ghehele Legher dien nacht in slag-ordre staen / ghesoldeert de Conincksche metten dage te gaen besoecken / maer den dagh aenbrekende / vonden hun al verbrocken. Waer op 't Legher in Batalie na Kinton marcheerde / ende vernam ontrent den middagh dat de Conincksche t'eenmael verbrocken waren. De dooden begraven hebbende / soude 't Legher na Warwick marchieren / om wat te verbersen / ende haer met Amunitie t'oversien / zijnde dooz de koude nachten / ende overmits het ghevecht vier uppen heftigh gheduert hadde / seer vermoept / vele Officieren ende Soldaten hebben hun in 't gevecht wel gedragen / ende andere gheheel qualijcken / ende hebben de Galghe verdient / alsoose niet beter als Verraders zijn geweest / om de vlucht te nemen / ende 't Legher in disordre te brengen. Aen 't Parlement wierde van den voorsz Colonel ghesonden een gouden Sint Jo-

ris / waer uyt wel te bemerken is datter vele Groten sullen ghebleven wesen. Des Conincksch Anfinterje is meest genijueert / ende soude vervolgt zijn gewoorden / indien 't Legher niet verbricht hadde. Van aensienelijcke personen is op de zijde van den Grave van Essex gebleven den Colonel Kamesep / Colonel Essex ende noch vijf andere; den Heer Sint Johan heeft een dangereuse quetsuere ontfangen.

Wt 't Leger van den Grave van Essex den 3 Nov.

By sijn van Worcester ghemarcheert den 29 passato / ende verstonde dat des Conincksch Legher verbrocken / nemende sijnen cours Zuytwaerts / ons Geshut met alle dependentien van dien waren so ongereedt / dooz gebreck van Paerden / dat wy deselve moesten achterlaten / met de Regimenten van den Colonel Hamden ende Colonel Grantham / in voeghen wy niet verder konden gheraken als aen de Blecke Kinton / ses mijlen van Warwick / aldaer wy eergisteren met onse Armee aen quamen / sterck elf Regimenten te voet / 42 Coznetten Paerden ende 700 Dragonieren / in alles 10000 sterck: Ons gelegert hebbende om te rusten / ende te verwachten 't Geshut met de twee voorsz Regimenten / wierde ons par Poste gisteren moeghen vooch veradverteert / dat sijn Majestejts Leger op twee mijlen van ons ghekomen was. Op dese kontschap sijn wy datselick voort gemarcheert in een groot breed Veldt / gheleghen aen den Bergh / waer op sijn Majestejts Legher lagh: ons aldaer in Batalie stellende / saghen wy de Cavaliers op ons aen komen / stellende aen 't hange van den Bergh / hun oock in Batalie / waren sterck (so ons berecht wierde) 14000 / andere sephen 18000 / beneffens 4000 Ruyteren ende Dragonieren / deselve hadden den windt tot haer voordeel. Aen onse rechte Vleughel waren ghestelt drie Regimenten Paerden / aen de sincker zijde 24 Coznetten / ghecommendeert by Kamsen / de Arrieregarde hadde den Colonel Holis / de Wantgarde den Colonel Essex / ende de Batalie den Colonel Ballard / met de Regimenten van den Graef van Essex. Op de rechter-handt van sijn Majestejts Leger stonde gheveelt de meeste macht van de Cavalierje / latende op de sincker-handt maer thien Coznetten / ende 't Doetvolck in negen Batalions: Eenighe schoten met Canon op malcanderen gedaen hebbende / nam het ghevecht ontrent ten twee uppen namiddagh sijn begin / de sincker Vleughel van den Coninck viel op onse rechter Vleughel aen / ende wierde van weber-zijden dapper gevechten / alleen Sir Philip Stapelton / ende de Regimenten van Balford / vielen tot driemael onder hun so dapper in / dat de Musquettiers van den Coninck moesten wijcken tot onder haer Diecken / onse Arrieregarde daer op oock invallende / brachten de Diecken in disordre / ende creaken veel ghevanghen / daer onder den Grave van Lindsay / sijn Sone / ghenaemt Heer Willoughby / ende eenighe andere aensienelijcke personen / misgaders Edward Barney / die des Conincksch Standart

doegh: Colonel Hollis ende Monel Ballard vielen mede op de reste van de Infanterie in; maer overmits den nacht aequam/ ende de Troupen meest hun Crupt ende Loet verschoten hadden/ soo hebben wy ons moeten vergheueoght houden met meester van 't veldt te blijven/ ghebende de Coninckse den vyen toom om met den nacht over hun te salveren/ ghelijck oock geschiede/ ende zijn na Orford geweken/ aldaer sijn Majest. hun wederom in ordze brenghet: Wy sijn geresolueert 2 a 3 daghen ons te ververschien ende meerder secontre te verwachten. Hoe veel Bolcks sijn Majest. is afgheslaghen/ daer van hebben noch geen rechte sekerheydt; de twee Regimenten (als het Groene ende Roode Baendel) sijn totaliter ghegruineert / met noch diverse andere Compagnien: De Ruyterije heeft sonderlinge geen schade gheleden.

Onder anderen eer ick besluyp 't gene inde Batalie is voorgeballen/ is noterens weerdigh/ dat wel 2000 bloode Gasten/ tot dienst van 't Parlement staende/ uyt de Batalie de blucht namen/ eer de Wyanden een charge op hun deden: Den Colonel Esser/ die oer hun 't commandement hadde/ kende hun tot gheen staunt bzeugen. Den Colonel Hollis/ aensende het dangereus ghevecht/ quam selfs in persoon met 600 Musquetiers sijn Regiment assisteren: In summa dese rescontre is hart afgheloopen/ ende indien de Coninckse hunne couraige (als in 't begin) verbolght ende niet verflaut hadden/ soude het dangereus ghestaen hebben. Onghetwifelt sal men metten naesken van een andere Batalie aduysen; want het bloedt van weder-zijden is nu verhit. In alle omliggende Graesschappen comt het Bolck op de been/ Deen vooz den Coninck ende d'ander vooz 't Parlement/ edoch de meeste verclaren hun met 't Parlement. 't meeste deel van des Coninck Cavalerie heeft hun in de Batalie kloekelijck ghedragen/ ende hielde onse Batalie wel anderhalf upz schermtuserende; maer ten lesten onse ghecommandeerte Ruyteren daer op inzinghende/ retireerden op hunne Batalie/ welke men metten abant al sach retireren/ ende indien den dagh noch twee uyzen langher sijn schynsel hadde gegeven/ soude meerder bloet sijn verstoet gelwozden.

Extraet uyt sekere Millive geschreven uyt London den 7 dito.

Alhier in dese Stadt ende rondt-om ten platten Lande is groote beroerte/ dooz dien de gheuchten sterck gaen dat sijn Majest. met sijn Legher/ dat hy weder recolligeert ende by den anderen ghebracht heeft / na dese Stadt wil komen/ waer ober men alhier met groote neerstigheyt doende is met op te werpen Schansen / Redouten ende Wacht-huyzen / principalycken op alle Advenuen / vele dypsenden van menschen arbeiden daer aen / ja tot Jouffrouwen met hare zyde Huyzen incluyt/ die geen manden hebben dragen d'aerde in hare voorschoden ende hoeden. Corps de Gardes maectmen op alle Poozten / groot gekerm ende ghekeert onder groot en kleyn hoorzmen dooz dese Stadt / niet teghenstaende macht gheueoght vooz de handt is om den Coninck te resisteren. Den Craimbant uyt de vier Graesschappen / Esser / Middelsex / Surp ende Hart-

fozt/ mel 2000 sterck / sijn alle in Wapenen ende aen 't marcheren/ onder 't commandement van den Graef van Warwijck/ welke Generael overses Provincien is ghemaect. Men maect oock groote Blotschuyten ont Geschut dooz de Zyngge te voeren/ twelck ronds-om de Stadt daer 't van noode is sal geplamt wozen. 207 Bootsghesellen met den Graue van Warwijck overghomen/ wachten op ordze. Alle Schepen werden hier goarre skeert: In summa in dese Landen is 't een bedroefden staet.

Gisteren sijn alhier ghecomen uyt de Armee van den Graue van Essex/ Viconte Wharton ende de Master Strande/ ende hebben 't Parlement wijdtloopigh gheremonstreert wat in de Batalie is voorgeballen/ ende op des Conincks zyde ghebleven waren 3 a 4000 mannen/ daer onder den Broeder van den Hertogh van Lenox ende andere voorneme Heere/ welke noch niet bekent sijn: De Ghevangenen sijn den Graue van Lindsey/ Generael van des Coninckse Armee / Viconte Willoughby / Sone van dito Graue van Lindsey/ Oversten Davasoz / Oversten Lunsford / Oversten Aeschburnham/ Sir Johan Byron/ Capiteyn Legge ende meer anderen: Op de plaats sijn verobert 33 Waghenen/ 10 stucken Gheschuts/ daer onder vier/ welke Prince Robert in den eersten aenval den Graue van Essex afnam/ 36 Daendelen/ daer onder den Standart van sijn Majest./ welke dooz een Edelman (in plaats van aen den Graue van Essex te presenteren) daer mede na den Coninck ghegaen is: Van den Graue van Essex heeftmen niet over de 300 dooden bedonden/ waren alle kenbaer aen hun cledinghe. 't Is noterens waerdigh/ dat den Slagh gheschiedt is op den selven dagh/ als wanneer de rebellie in Werlandt sijn begin nam. Weden comt bericht/ dat gisteren nacht den Coninck tot Woodstock/ ses mylen van Orford (aldaer hy de verstoppe recolligeert) ghelegghen heeft / sien verhoopt den Graue van Essex sal hem gheen tijdt laten.

Van verleden Dinsdagh tot op heden hebben alle Winckels (dooz ordze van 't Parlement) ghesloten ghestaen/ ende wierde peder een aengesepde hun in de Wapenen te begheben. Den Coninck (na datmen can vermercken) heeft veel Favoziten hier in de Stadt / indien sy hun openbaren / sal 't een groot bloedt-badt veroorzaken. Heden sijn uyt 't Graesschap Essex noch 10000 mannen tot dienst van 't Parlement ghecomen. In 't sluyten comt een Courier aen 't Parlement / met tydinghe / dat Viconte Fairfax/ Generael van 't Parlement in 't Hoozder-quartier / in de blucht gheslaghen heeft in 't Graesschap Foxch den Graef van Cumberland / Generael van den Coninck. Gisteren wierde den Graef van Westmorland/ met noch drie andere in 't Graesschap Northampton ghevanghen/ alhier ghebracht.

Den Graue van Lindsey / Generael van des Coninckse Legher/ is van sijn quetiere op 't Casteel Warwijck verleden Donderdach gestorven; Prince Robert is dangereuselijck ghequetst: Sijn Majest. met Prince van Wallis/ waren ghebuerende 't ghevecht tot Hamwel / twee mylen van 't Legher; doch een van de Gevangenen sept/ sijn Majest. een uyze in 't Legher by 't ghevecht is gheweest/ ende vermerckende het dangereus stonde/ vertrock.